

สำนักงานเกษตรอำเภอกำแพงแสน
จังหวัดนครปฐม

รายงานผล การถอดบทเรียน เกษตรกรต้นแบบ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ.....กำแพงแสน.....จังหวัด นครปฐม.....
ข้อมูล ณ วันที่.....๑๓.....เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ. ๒๕๖๔.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล.....นางสาวอรรณพ อยุ่เกตุ.....
๒. เลขประจำตัวประชาชน.....
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้.....๑๗๘ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.....
โทรศัพท์.....๐๘๖-๐๐๕๒๖๓.....Facebook.....Line.....
ปีเกิด พ.ศ.....๒๕๑๐
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย.....
สถาบันการศึกษา.....กำแพงแสนวิทยา.....
คณะ/สาขาวิชา.....
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร.....๑๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.....๒๕๖๔.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว.....
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน.....๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย.....
.....แปลงเรียนรู้ การปลูกข้าว จำนวน ๑ แปลง เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน โดยมี
วัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาความรู้และทักษะของเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพ.....

ภาพที่ ๑ แปลงเรียนรู้ การปลูกข้าว

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๔.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

.....๑. ฐานการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจการฟื้นฟูและบำรุงดินให้เหมาะสมต่อพื้นที่
.....ความสำคัญของดินต่อการเจริญเติบโตของพืช, การใช้ปุ๋ยอินทรีย์, ปุ๋ยคอก, ปุ๋ยหมัก, น้ำหมัก
ชีวภาพ, การไถกลบตอซัง, พืชปุ๋ยสด, การวิเคราะห์ดินเบื้องต้น และการใช้ปูนปรับสภาพดิน

.....๒. ฐานดินและปุ๋ย เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ปุ๋ยได้ตรงกับความต้องการของพืช, ลดต้นทุน, เพิ่มผลผลิต
.....การเก็บตัวอย่างดินและการวิเคราะห์ดิน, การแปลผลวิเคราะห์ดิน, การเลือกใช้ปุ๋ยให้เหมาะสม
กับค่าวิเคราะห์, เทคนิคการใช้ปุ๋ยอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

.....๓. ฐานการจัดการศัตรูพืช เพื่อลดการใช้สารเคมี และเพิ่มความรู้ด้านการควบคุมศัตรูพืชอย่างยั่งยืน
.....การจำแนกศัตรูพืชที่สำคัญในพื้นที่, การใช้วิธีผสมผสาน (IPM) เช่น กับดักแมลง, การใช้ชีวภัณฑ์,
การหมุนเวียนพืชเพื่อป้องกันการสะสมของโรค, การลดการใช้สารเคมีและส่งเสริมวิธีปลอดภัย

.....๔. ฐานการแปรรูปข้าว/สีข้าว เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้
.....การสีข้าวด้วยเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก, การคัดแยกข้าวกล้อง, ข้าวสาร, ปลายข้าว, การบรรจุภัณฑ์
และการเก็บรักษา, การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

ภาพที่ ๒ ฐานเรียนรู้ต่าง ๆ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๕.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน.....๑.....หลักสูตร

.....คือ หลักสูตรการตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อการใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ
.....เพื่อให้เกษตรกรสามารถเก็บตัวอย่างดินได้อย่างถูกวิธี, เข้าใจความสำคัญของการวิเคราะห์ดิน, สามารถอ่านและ
แปลผลวิเคราะห์ดินเบื้องต้นได้, ใช้ข้อมูลจากผลวิเคราะห์ดินในการปรับปรุงดิน, ใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม ถูกสูตร
ถูกเวลา ถูกวิธี

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน.....๑.....หลักสูตร

.....คือ หลักสูตร การผลิตข้าวที่มีคุณภาพแบบครบวงจร
.....เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพของผลผลิตข้าว, ส่งเสริมการลดต้นทุน, เพิ่มผลผลิต, และได้ราคาดี, สร้างมูลค่าเพิ่ม
ด้วยการแปรรูปและพัฒนาแบรนด์ชุมชน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน.....๒.....หลักสูตร ประกอบด้วย

.....๑. หลักสูตร การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน.....

เพื่อให้เข้าใจหลักการของการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน. ส่งเสริมการใช้วิถีธรรมชาติและชีวภาพ ลดการใช้สารเคมี. เพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมศัตรูพืชอย่างยั่งยืน. สร้างความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม.....

.....๒. หลักสูตร เศรษฐกิจพอเพียง.....

เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการทำเกษตร. สร้างความตระหนักในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาสถานภายนอกมากเกินไป. ส่งเสริมให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน.....

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

.....คือหลักสูตร การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตพันธุ์ดีไว้ใช้เองและขยายสู่ชุมชนสามารถพึ่งตนเองด้านพันธุ์ข้าว เชื่อมโยงกับการพัฒนา “ข้าวคุณภาพครบวงจร” ของพื้นที่.....

.....มีเนื้อหา ๖ หัวข้อหลัก คือ.....

.....๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว.....

.....๒. การคัดเลือกพันธุ์ข้าว.....

.....๓. กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์.....

.....๔. การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว.....

.....๕. มาตรฐานเมล็ดพันธุ์.....

.....๖. การตลาด.....

.....มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพได้ด้วยตนเอง. ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองด้านเมล็ดพันธุ์. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการซื้อเมล็ดพันธุ์. สร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ภายในท้องถิ่น.....

.....มีรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้.....

.....- การบรรยาย โดยวิทยากร หรือเกษตรกรต้นแบบ.....

.....- การเรียนรู้จากแปลงเรียนรู้ ในแปลงเรียนรู้ของ ศพก.....

.....- การลงมือปฏิบัติจริง เช่น การคัดเลือกพันธุ์ การตรวจสอบความงอก.....

.....- การใช้สื่อสนับสนุน เช่น วิดีโอ แผ่นพับ คู่มือ เพื่อเข้าถึงองค์ความรู้เพิ่มเติม.....

ภาพที่ ๓ หลักสูตรการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ

ภาพที่ ๔ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นรูปธรรม ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

.....ศพค.ตำบลทุ่งขวาง มีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร และเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานรัฐ โดยมีส่วนร่วมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการวางแผนทิศทางการเกษตรของงบประมาณปี ๒๕๖๙

.....๑. นำข้อมูลเสนอในที่ประชุมเพื่อให้สะท้อนความต้องการเชิงพื้นที่ รวบรวมข้อมูลจากแปลงเรียนรู้ และเครือข่ายเกษตรกร รวบรวมข้อมูลผลผลิต สภาพแวดล้อม ปัญหาโรค/แมลง และแนวโน้มตลาด

.....๒. เข้าร่วมเป็นคณะทำงานย่อยหรืออนุกรรมการ มีตัวแทน ศพค. เข้าร่วมเป็นกรรมการขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอ/ระดับจังหวัด

.....๓. เชื่อมโยงกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น สำนักงานเกษตรฯ พัฒนาที่ดิน ธกส. ฯลฯ เพื่อให้เกิดแผนงานที่บูรณาการ ไม่ซ้ำซ้อน และตอบโจทย์พื้นที่จริง

ภาพที่ ๕ มีส่วนร่วมขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำ
แผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. มีดังนี้.....

๑. การประชุมวางแผน.....

- จัดประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ.....

- รับฟังปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่.....

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่.....

- ศึกษาสภาพปัญหาด้านการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ เช่น ปัญหาดิน น้ำ โรคพืช การตลาด ฯลฯ.....

- ใช้ข้อมูลจากแปลงเรียนรู้ ในการวิเคราะห์สถานการณ์เกษตรในระดับตำบล/อำเภอ.....

๓. กำหนดกิจกรรม.....

- วางแผนการดำเนินกิจกรรม เช่น การจัดอบรม การจัดทำฐานเรียนรู้ การพัฒนาแปลงต้นแบบ.....

- การเชื่อมโยงตลาด ฯลฯ.....

๔. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ตัวชี้วัด ระยะเวลาดำเนินการ และงบประมาณเบื้องต้น.....

โดยมีบุคคลร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ดังนี้.....

- ประธานศพก. (เกษตรกรต้นแบบ).....

- คณะกรรมการ ศพก.....

- เกษตรกรในพื้นที่/เครือข่าย ศพก.....

- เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด.....

- เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....

แผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.ทุ่งขวาง มีดังนี้

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

..... เริ่มจากความตั้งใจที่อยากจะพัฒนาอาชีพเกษตรกรของตนเองให้มีความยั่งยืน ลดต้นทุน
เพิ่มรายได้ และหลุดพ้นจากความยากจน การทำเกษตรแบบเดิมไม่ตอบโจทย์อีกต่อไป อีกทั้งยังได้เข้าร่วม
อบรมและรับฟังการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด
และหน่วยงานอื่นๆ จึงเริ่มเห็นความสำคัญของการนำหลักวิชาการ เช่น การวิเคราะห์ดินก่อนใส่ปุ๋ย หรือการใช้
พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ มาประยุกต์ใช้ในแปลงของตนเอง

..... เมื่อลองทดลองปฏิบัติและได้ผลผลิตที่ดีขึ้น จึงเกิดความมั่นใจ และมีความตั้งใจที่จะเผยแพร่ความรู้
ด้านวิชาการและผลลัพธ์ของการได้ทดลองปฏิบัติมาให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ต่อไป จึงเข้าร่วมเป็น
“เกษตรกรต้นแบบ” และจัดตั้งแปลงเรียนรู้ใน ศพก. เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนและผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้
และพัฒนาไปด้วยกัน

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

..... ความท้าทายที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ คือ

..... ๑. ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะค่าปุ๋ย สารเคมี เมล็ดพันธุ์ และค่าแรงงาน

..... ๒. สภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน เช่น ฝนตกไม่ตรงฤดูกาล ภัยแล้ง หรือโรคแมลงระบาด ทำให้ผลผลิต
ไม่แน่นอนรายได้ของเกษตรกรจึงผันผวน

..... ๓. เกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งมีข้อจำกัดด้านแรงงานและเวลา การทำเกษตรแบบเดิม
จึงไม่ตอบโจทย์ในระยะยาว

..... ๔. หาวิธีการที่ช่วย ลดขั้นตอน ลดระยะเวลา และลดต้นทุน ในกระบวนการผลิต เช่น การปรับปรุงดิน
โดยไม่ใช้สารเคมี การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ รวมถึงการนำเครื่องจักร
หรืออุปกรณ์มาใช้เพื่อทุ่นแรง

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

..... การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของ ศพก. พุ่งขวาง คือ.....

- ๑. การเตรียมดิน.....
- ๒. การปักดำ.....
- ๓. การเก็บเกี่ยว.....
- ๔. การลดความชื้น.....
- ๕. การแปรรูป.....
- ๖. การจำหน่าย.....

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

..... ๑. การเตรียมดิน ใช้เครื่องไถพรวน และ รถไถดิน เพื่อเตรียมดิน ลดการใช้แรงงานคน ตรวจสอบวิเคราะห์ดินเพื่อตรวจสอบค่าความเป็นกรด - ด่าง และปริมาณธาตุอาหารหลัก - รองในดินแล้วปรับปรุงดินให้เหมาะสมโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยขาว หรือแร่ธาตุจำเป็นตามผลวิเคราะห์ นำผลวิเคราะห์ดินมาคำนวณปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินคำนวณสูตรปุ๋ย อัตรา และช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยตามพืช.....

..... ๒. การปักดำ ใช้รถดำนา ซึ่งช่วยลดต้นทุนด้านเมล็ดพันธุ์ และประหยัดแรงงานการปักดำ มีระยะห่างที่เหมาะสมช่วยให้พืชเจริญเติบโตดี ลดการแพร่ระบาดของโรค/แมลง และสามารถใช้เครื่องจักรดูแลต่อได้ง่าย.....

..... ๓. การเก็บเกี่ยว ใช้รถเกี่ยวข้าว ช่วยลดระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว.....

..... ๔. การลดความชื้น รักษาคุณภาพ เก็บรักษาได้นานขึ้น.....

..... ๕. การแปรรูป สีเป็นข้าวสารขายแทนการขายข้าวเปลือก สร้างแบรนด์ท้องถิ่น ส่งเสริมการจำหน่ายผ่านออนไลน์และตลาดชุมชน.....

..... ๖. การจำหน่าย จำหน่ายออนไลน์ ขายผ่านโซเชียลมีเดีย มีการส่งเสริมการขาย ทำโปรโมชั่น รีวิว ประชาสัมพันธ์ ผ่าน Facebook, Canva, แอปตัดต่อคลิปสั้น.....

ภาพที่ ๖ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

.....การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน มีการเก็บตัวอย่างดินหลังการเก็บเกี่ยว นำดินมาตรวจหาค่า N.P.K ด้วยชุดตรวจดิน ตรวจหาความเป็นกรด - ด่างของดิน รู้ค่ากรดต่างแล้วมาปรับสภาพดินด้วยปูนขาว หรือโดโลไมต์ ปอเทือง เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ใช้ปุ๋ยตามความต้องการของพืช

.....การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

.....๑. เก็บตัวอย่างดิน จากแปลงปลูก หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ตามหลักหลักการเก็บตัวอย่างดิน

.....๒. ตรวจวิเคราะห์ดิน โดยใช้ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน หรือนำตัวอย่างดินส่งห้องแล็บ ตรวจหาค่า N (ไนโตรเจน) P (ฟอสฟอรัส) K (โพแทสเซียม) ค่าความเป็นกรด - ด่างของดิน (pH) เพื่อให้สามารถวางแผนการจัดการดินและการใส่ปุ๋ยได้อย่างเหมาะสม

.....๓. ปรับสภาพดินให้เหมาะสม หากดินมีค่าความเป็นกรดมาก (pH ต่ำกว่า ๖) จะ ใส่ปูนมาร์ล หรือ ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับสภาพดินให้เป็นกลาง (pH ประมาณ ๖.๕) หว่าน ปอเทือง เพื่อไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน เพิ่มปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ร่วนซุย

.....๔. ใช้ปุ๋ยตามความต้องการของพืช ใช้สูตรปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ดิน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย ลดต้นทุนการผลิตและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีอย่างเหมาะสม เพื่อลดต้นทุนและรักษาสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ ๗ ขั้นตอนการเก็บตัวอย่างดิน และการตรวจวิเคราะห์ดิน

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑๑.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒).....พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓).....พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล.....จำนวน.....๕๐๐.....(หน่วย.....ตัว.....)

๒.๒).....จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๓).....จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่.....จำนวน.....๓๐.....(ตัว)

๓.๒) วัวนม.....จำนวน.....๒๐.....(ตัว)

๓.๓).....จำนวน.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑).....จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒).....จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓).....จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก. มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) พันธุ์ข้าว ๑๒ กิโลกรัม	เป็นเงิน ๒๑๖	บาท/ไร่
๑.๒) ค่าเตรียมแปลง + ค่าดำนา	เป็นเงิน ๑,๐๐๐+๑,๒๐๐	บาท/ไร่
๑.๓) ค่าปุ๋ย+ค่าสารกำจัดวัชพืช	เป็นเงิน ๖๑๐+๑๙๐	บาท/ไร่
๑.๔) น้ำหมักชีวภาพ	เป็นเงิน ๑๐๐	บาท/ไร่
๑.๕) ค่าชีวภัณฑ์	เป็นเงิน ๑๐๐	บาท/ไร่
๑.๖) น้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน ๑๐๐	บาท/ไร่
๑.๗) โดรนพ่นสาร	เป็นเงิน ๘๐	บาท/ไร่
๑.๘) ค่ารถเกี่ยว	เป็นเงิน ๕๐๐	บาท/ไร่
๑.๙) ค่าแรงตัวเอง	เป็นเงิน ๕๐๐	บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๔,๕๙๖	บาท/ไร่
รายได้	๑๑,๕๐๐	บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....จำหน่ายข้าวแปรรูป จำหน่ายรำ ข้าวปลาย แกลบ รับค่านว รับสีข้าว.....
เฉลี่ยรายได้วันละ.....๓๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....จำหน่ายข้าวสาร รับแปรรูปข้าว.....
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๔๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....จำหน่ายข้าวสาร รับแปรรูปข้าว.....
เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๑๑,๘๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....จำหน่ายข้าวเปลือก จำหน่ายพันธุ์ข้าว จำหน่ายข้าวสาร.....
เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๑๕๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. พัฒนาตนเองและเกษตรกร ให้เป็นผู้นำ.....
๒. ได้รับความรู้ด้านต่างๆ เช่น การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรม.....
๓. ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และรายได้ดีขึ้น.....
๔. นำนวัตกรรมที่ได้รับความรู้ไปปรับใช้ได้จริง.....
๕. ช่วยกระตุ้นให้เยาวชนและคนรุ่นใหม่สนใจกลับมาทำเกษตร.....
๖. เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบของพื้นที่ มีผู้สนใจเข้าศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง.....

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- - ไม่เผาเศษวัสดุทางการเกษตร พางข้าวอัดก้อนนำมาเป็นอาหารวัว และเป็นวัสดุคลุมแปลงผัก นำมาทำปุ๋ยหมัก เป็นการช่วยลดภาวะโลกร้อน และรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน ลดการเกิดควันพิษ ฝุ่นละออง PM ๒.๕
- - แกลบที่ได้จากการสีข้าว นำมาใช้ปรับปรุงดิน ทำปุ๋ยหมักผสมกับมูลสัตว์ ใส่ในแปลงผักเพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน ให้ความชุ่มชื้น ลดความเป็นกรด - ด่างของดิน ทำให้พืชดูดซึมธาตุอาหารได้ดีขึ้น

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ๑. อนุรักษ์ทรัพยากรดิน ไม่เผาพางและเศษพืช แต่ใช้คลุมดิน/ทำปุ๋ยหมัก ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ปรับสภาพดินด้วย ปอเทือง/ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก จากการใช้เศษวัสดุ ค่าดิน ลดการใช้สารเคมีเกินความจำเป็น
- ๒. ทำให้สิ่งแวดล้อมดี ไม่เผาเศษวัสดุทางการเกษตร ลดการปล่อยฝุ่นละออง PM ๒.๕ และก๊าซเรือนกระจก

ภาพที่ ๘ กิจกรรมการเกษตรที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

- ๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่
- - มีข้อมูลพื้นที่เกษตรของสมาชิกในเครือข่าย ทราบสภาพดินและปัญหาดินในแต่ละแปลง มีตรวฉวิเคราะห์ดิน เพื่อแนะนำการใช้ปุ๋ยและการปรับปรุงดินให้เหมาะสม
- - สามารถป้องกันปัญหาด้านโรคแมลงได้ทันทั่วทั้งที่
- - มีข้อมูลเชิงเปรียบเทียบเรื่อง ต้นทุนการผลิตข้าว เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายา ของก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมความรู้ที่ได้มาปรับใช้
- - ทำให้ ศพก. สามารถวางแผนการทำงานให้แก่สมาชิกในเครือข่ายได้อย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่
- - สมาชิกได้รับคำแนะนำตรงจุด ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

..... - เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ให้กับเกษตรกรในพื้นที่และบุคคลภายนอก ทำให้เกิดเครือข่ายเกษตรกรในการแลกเปลี่ยนความรู้.....

..... - เป็นจุดอบรมและศึกษาดูงาน แก่หน่วยงานภาครัฐ โรงเรียน และสถาบันการศึกษา.....

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

..... - จุดบริการการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร.....

..... - เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร.....

..... - เป็นจุดบริการวินิจฉัยโรคพืชและแมลงศัตรูพืช.....

..... - จุดบริการตรวจวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน พร้อมคำแนะนำในการเลือกใช้ปุ๋ยให้เหมาะสม.....

ภาพที่ ๙ เป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

..... จัดทำแปลงพยากรณ์โรคและแมลงศัตรูพืช เพื่อเฝ้าระวังและแจ้งเตือนเกษตรกรในพื้นที่ล่วงหน้า ช่วยลดความเสียหายจากการระบาดของศัตรูพืช และสามารถวางแผนการป้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....

..... จัดทำแปลงสาธิตการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อให้เกษตรกรเห็นผลการใช้จริงและสามารถนำไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง.....

..... เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการเกษตร เช่น ราคาข้าวในแต่ละช่วง ปฏิทินเพาะปลูก และประกาศต่าง ๆ ของภาครัฐ ผ่าน กลุ่มไลน์ชุมชน.....

..... จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ ร่วมกับเจ้าหน้าที่เกษตร หน่วยงานสนับสนุน.....

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

..... ศพก. ได้ขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกรในชุมชนโดยใช้ช่องทางหลากหลาย เช่น การจัดอบรม การสาธิตในแปลงจริง การให้คำปรึกษารายบุคคล และการสื่อสารผ่านไลน์กลุ่มของเกษตรกร ซึ่งทำให้สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรได้อย่างรวดเร็ว.....

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็น “สื่อกลาง” เชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรในพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่เข้ามาส่งเสริม สนับสนุน ส่งเสริมความรู้ การอบรม การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และพัฒนางานด้านการเกษตร ร่วมจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงผลงาน หรือกิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และยังรับฟังและรวบรวมปัญหา ความต้องการของเกษตรกร เพื่อส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาสนับสนุนอีกด้วย.....

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

..... ๑. ทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการบริหารจัดการศูนย์ฯ เพื่อเชื่อมโยงทุกภาคส่วนเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับชุมชน.....

..... ๒. รับและถ่ายทอดข่าวสารจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ, กรมส่งเสริมการเกษตร ฯลฯ.....

..... ๓. เชื่อมโยงและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ให้มาร่วมพัฒนาและดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์.....

..... ๔. กำหนดทิศทางการพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมกิจกรรมภายในศูนย์ฯ ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร.....

..... ๕. สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่.....

..... ๖. เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนกิจกรรมของศูนย์ฯ ร่วมกับคณะกรรมการและเกษตรกร.....

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน
เป็นต้นแบบในการทำการเกษตรที่ดี

.....เป็นต้นแบบที่ดีแก่เกษตรกรในชุมชน โดยได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ความรู้ด้านวิชาการ
ทางการเกษตรอย่างยั่งยืนให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่และผู้สนใจ พร้อมทั้งร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตร
ในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง.....

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

.....๑. อาสาสมัครเกษตร (อกม.).....

.....๒. หมอдинอาสา.....

.....๓. หมอพืชชุมชน.....

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

.....๑. สละเวลา ทรัพยากร และความรู้ความสามารถ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมาโดยตลอด.....

.....๒. เปิดพื้นที่ส่วนตัวให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร.....

.....๓. ให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย.....

.....๔. การเข้าร่วมประชุม วางแผน และดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและชุมชนในเวลา.....

.....นอกเหนือจากภารกิจส่วนตัว.....

.....๕. มุ่งมั่นตั้งใจให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ เพราะเชื่อว่า.....

.....ความเข้มแข็งของชุมชนจะเกิดขึ้นได้จากการร่วมแรงร่วมใจและเสียสละของทุกคนในสังคม.....

ภาพที่ ๑๐ ความเป็นผู้นำและการเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และทำวันนี้ให้ดีที่สุด

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นางสาวอวรณ์ อุดมฤกษ์ ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

นายอุบล เพชรแอ่ง ประธานแปลงใหญ่ข้าวทุ่งขวาง

เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอกำแพงแสน

หน่วยงานต่าง ๆ

ภาพที่ ๑๑ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

มีกระบวนการถอดบทเรียน ดังนี้

๑.๑. วางแผนการถอดบทเรียน: กำหนดวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมายของการถอดบทเรียน

๑.๒. สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม: เพื่อรวบรวมประสบการณ์ตรง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

๑.๓. วิเคราะห์ข้อมูล: จำแนกสิ่งที่ทำได้ดี สิ่งที่ต้องปรับปรุง และองค์ความรู้ที่สามารถนำไปต่อยอด

๑.๔. สรุปและจัดทำเอกสาร: รวบรวมข้อมูลเป็นเอกสารถอดบทเรียนเพื่อใช้เผยแพร่ ถ่ายทอดต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่

๑. แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์

๒. แผนที่ความคิด (Mind Mapping)

๓. ภาพถ่ายและวิดีโอ บันทึกกระบวนการ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

.....๑. ควรจัดให้มีการถอดบทเรียนในช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น หลังเสร็จสิ้นฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อให้เกษตรกรว่าง
และพร้อมร่วมกิจกรรม.....

.....๒. บูรณาการการถอดบทเรียนร่วมกับกิจกรรมของหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจ
และให้เห็นความสำคัญของการถอดบทเรียนในการพัฒนา ศพก.....

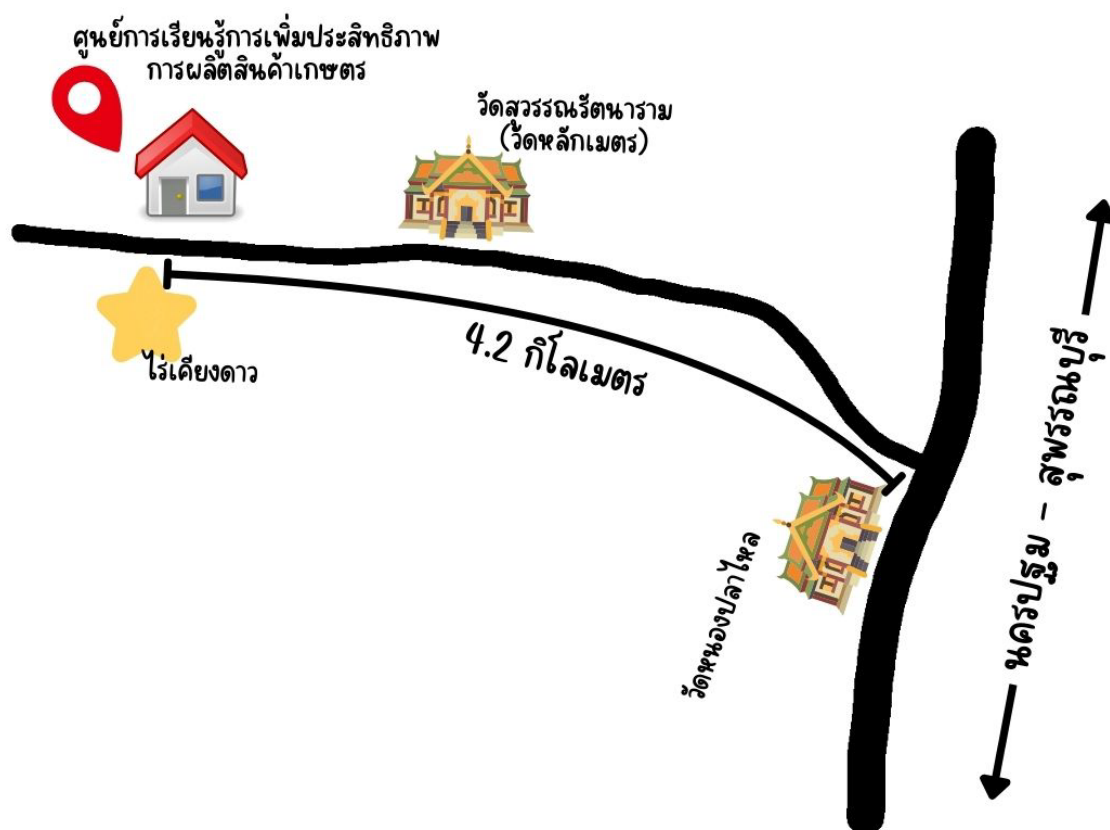
*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่

ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชน ตำบลทุ่งขวาง

สถานที่

บ้านเลขที่ 178 หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งขวาง
อำเภอคำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

นางสาวอารมย์ อุตฤ
เกษตรกรผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐาน

ใช้โรงสีข้าวชุมชน ควบคุมคุณภาพการสี
และความสะอาด อบข้าวด้วยระบบควบคุม
ความชื้น บรรจุด้วยระบบสุญญากาศ
ช่วยยืดอายุการเก็บรักษา

2. ยกระดับบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์ทันสมัย สะอาด สวยงาม
มีความน่าเชื่อถือ ระบุข้อมูลครบถ้วน
เช่น วันที่ผลิต น้ำหนัก สถานที่ผลิต
ใช้ QR CODE เชื่อมโยงเรื่องราวชุมชน

3. สร้างแบรนด์ชุมชน

ตั้งชื่อแบรนด์ให้เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม
จดจำง่าย ทำโลโก้ที่สื่อถึงท้องถิ่น
และใช้ STORYTELLING
ถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชน

4. ส่งเสริมการตลาดหลายช่องทาง

ตลาดชุมชน ร้านของฝาก
งานแสดงสินค้า OTOP งานเกษตรแฟร์
ช่องทางออนไลน์: FACEBOOK PAGE,
LINE, ตลาดเกษตรดิจิทัล

ผลที่ได้รับ

- มีรายได้เสริมจากการขายข้าวที่มีมูลค่าเพิ่ม
- คนในชุมชนมีบทบาทร่วมกัน เกิดการรวมกลุ่ม
- สร้างการรู้คุณค่าของทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางในอนาคต

- พัฒนาเป็น “ข้าวสารมาตรฐานอินทรีย์”
- สร้างศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าว และบรรจุภัณฑ์ ในชุมชน
- ขยายตลาดสู่ร้านสุขภาพ ร้านอาหารและผู้บริโภค กลุ่มพรีเมียม

จัดทำโดย สำนักงานเกษตรอำเภอคำแพงแสน